ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ
«Ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος, της αποταμίευσης και των επενδύσεων, φορολογικές, μισθολογικές, συνταξιοδοτικές διατάξεις και λοιπές διατάξεις κοινωνικής πολιτικής»

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως το επεξεργάσθηκε η αρμόδια Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, αποτελείται από πενήντα δύο (52) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος των διατάξεων του νόμου, διαρθρώνεται δε σε τέσσερα (4) Μέρη (Α΄-Δ΄).

Το Μέρος Α΄ (άρθρα 1-31) έχει τον τίτλο «Μείωση Φορολογικών Επιβαρύνσεων, Χορήγηση Οικονομικών Ενισχύσεων και Λοιπές Φορολογικές, Μισθολογικές και Συνταξιοδοτικές Διατάξεις», και αποτελείται από έξι Κεφάλαια (Α΄-ΣΤ΄).

Με το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1-2) ορίζεται ο σκοπός (άρθρο 1) και το αντικείμενο (άρθρο 2) του Μέρους Α΄.

Με το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 3-19), υπό τον τίτλο «Μείωση Φορολογικών Επιβαρύνσεων», τροποποιούνται, κυρίως, διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013) και ρυθμίζονται ζητήματα εισοδηματικών ορίων για τον χαρακτηρισμό τέκνων ως εξαρτώμενων μελών (άρθρο 3), φορολόγησης του εισοδήματος φορολογουμένων με τρία εξαρτώμενα τέκνα και κατ' επάγγελμα αγροτών, και παράτασης της ισχύος κινήτρων για συναλλαγές με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής (άρθρο 4), αφορολόγητου ορίου φιλοδωρημάτων (άρθρα 5 και 6), φορολογικών αποσβέσεων μηχανολογικού εξοπλισμού (άρθρο 7), τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος από επιχει-

ρηματική δραστηριότητα συνεπών φορολογουμένων και ανήλικων εκμεταλλευτών ταξί (άρθρο 8), καθώς και συνιδιοκτητών ταξί και επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε μικρούς οικισμούς (άρθρο 9), φορολόγησης αμοιβών που καταβάλλονται σε μέλη της διοίκησης και στο προσωπικό από τα κέρδη εταιρειών (άρθρα 10 και 11), προκαταβολής φόρου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα (άρθρο 12), παράτασης της ισχύος της αναστολής φορολόγησης της υπεραξίας από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας και της απαλλαγής από τον φόρο εισοδήματος ακινήτων που μισθώνονται με μακροχρόνια μίσθωση και ήταν κενά ή διατίθεντο αποκλειστικά για βραχυχρόνια μίσθωση (άρθρο 13), τέλους επιτηδεύματος (άρθρο 14), απαλλαγών από τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (άρθρο 15), συντελεστή φόρου μεταβίβασης για αγορά κατοικίας από κατοίκους τρίτων χωρών (άρθρο 16), παράτασης της ισχύος της αναστολής επιβολής ΦΠΑ κατά τη μεταβίβαση νεόδμητων οικοδομών (άρθρο 17), παράτασης ισχύος της μείωσης φόρου για δαπάνες αναβάθμισης κτιρίων (άρθρο 18), και μείωσης του συντελεστή ΦΠΑ σε ορισμένα αγαθά (άρθρο 19).

Με το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 20-27), υπό τον τίτλο «Χορήγηση Οικονομικών Ενισχύσεων», διευρύνεται ο κύκλος των δικαιούχων της ετήσιας οικονομικής ενίσχυσης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (άρθρο 20), μειώνονται οι ασφαλιστικές εισφορές (άρθρο 21), αναπροσαρμόζονται τα αναπηρικά επιδόματα (άρθρο 22), αυξάνεται το ποσό του επιδόματος γέννησης (άρθρο 23), αναμορφώνεται η δράση «Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση, καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης» (άρθρο 24), και παρέχεται κίνητρο εγκατάστασης και διαμονής στον Δήμο Μεγίστης (άρθρα 25 και 26), καθώς και ενίσχυση για την εγκατάσταση νέου συστήματος παρακολούθησης εισροών - εκροών καυσίμων και ενέργειας (άρθρο 27).

Με το Κεφάλαιο Δ΄, υπό τον τίτλο «Μισθολογικές ρυθμίσεις», χορηγείται επίδομα εορτών Χριστουγέννων στον δημόσιο τομέα (άρθρο 28).

Με το Κεφάλαιο Ε΄ (άρθρα 29-30), υπό τον τίτλο «Συνταξιοδοτικές Ρυθμίσεις», διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 8 του ν. 2592/1998, περί δυνατότητας επιλογής μεταξύ της απονομής σύνταξης και της χορήγησης εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος, και σε συγγενείς θανόντων υπαλλήλων ή στρατιωτικών λόγω τρομοκρατικής πράξης ή εξαιτίας εγκλήματος βίας σε βάρος τους, λόγω της ιδιότητάς τους (άρθρο 29), και παύει, από την 1η.9.2026, η ισχύς διατάξεων για τη μείωση των συντάξεων προσώπων που εργάζονται ή αυτοαπασχολούνται και είναι συνταξιούχοι του Δημοσίου (άρθρο 30).

Το Κεφάλαιο ΣΤ΄ περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις του Μέρους Α΄ (άρθρο 31).

Το Μέρος Β΄ (άρθρα 32-49), υπό τον τίτλο «Ατομικός Επενδυτικός Λογαριασμός Ανηλίκων», αποτελείται από πέντε Κεφάλαια (Α΄-Ε΄).

Με το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 32-34) ορίζεται ο σκοπός (άρθρο 32) και το αντικείμενο (άρθρο 33), και δίδονται οι αναγκαίοι ορισμοί του Μέρους Β΄ (άρθρο 34).

Με το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 35-43), υπό τον τίτλο «Ατομικός Επενδυτικός Λογαριασμός Ανηλίκων», ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη δημιουργία και λειτουργία του Λογαριασμού (άρθρο 35), τη διαχείρισή του (άρθρο 36), τις εισφορές σε αυτόν (άρθρο 37), τη συνεισφορά του Δημοσίου (άρθρο 38), τους κανόνες επένδυσης των κεφαλαίων του Λογαριασμού (άρθρο 39), την επενδυτική στρατηγική, σε περίπτωση μη επιλογής από τον διαχειριστή του Λογαριασμού (άρθρο 40), την κεφαλαιακή προστασία των εισφορών (άρθρο 41), τους περιορισμούς αναλήψεων από τον Λογαριασμό (άρθρο 42), και τα δικαιώματα του δικαιούχου κατά την ενηλικίωσή του (άρθρο 43).

Με το Κεφάλαιο Γ΄ ρυθμίζεται η φορολογική μεταχείριση του Λογαριασμού (άρθρο 44).

Με το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 45-48), υπό τον τίτλο «Διαφάνεια - Πάροχοι - Εποπτεία», ρυθμίζονται ζητήματα γνωστοποίησης, στον διαχειριστή του λογαριασμού, των άμεσων και έμμεσων χρεώσεων, καθώς και του ενιαίου συνολικού δείκτη κόστους, ως ποσοστό της αξίας του ενεργητικού του Λογαριασμού (άρθρο 45), εποπτείας των προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες ή προϊόντα Ατομικού Επενδυτικού Λογαριασμού Ανηλίκων (άρθρο 46), μεταφοράς του Λογαριασμού από έναν πάροχο σε άλλον (άρθρο 47), και προστασίας του δικαιούχου έναντι των παρόχων (άρθρο 48).

Το Κεφάλαιο Ε΄ περιλαμβάνει τις εξουσιοδοτικές διατάξεις του Μέρους Β΄ (άρθρο 49).

Με το Μέρος Γ΄ (άρθρα 50-51), υπό τον τίτλο «Λοιπές Διατάξεις», τροποποιείται ο κρατικός προϋπολογισμός ως προς τις πιστώσεις του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (άρθρο 50) και θεσπίζονται ρυθμίσεις για την υποβολή τροποποιητικών δηλώσεων στοιχείων ακινήτων (άρθρο 51).

Τέλος, με το Μέρος Δ΄ ορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος των διατάξεων του νόμου (άρθρο 52).

ΙΙ. Παρατηρήσεις επί του Πίνακα Περιεχομένων

α. Ο τίτλος του άρθρου 10 στον πίνακα περιεχομένων («Αύξηση του φορολογικού συντελεστή για αμοιβές μελών διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστών και εργατοϋπαλληλικού προσωπικού (…)») δεν συμπίπτει με τον τίτλο

στο σώμα του νομοσχεδίου («Αύξηση του φορολογικού συντελεστή για αμοιβές μελών διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστών και προσωπικού (…)»). Η λέξη «εργατοϋπαλληλικού» πρέπει να διαγραφεί από τον πίνακα περιεχομένων.

6. Στο Κεφάλαιο Ε΄ του Μέρους Α΄ τα άρθρα αριθμούνται 30 και 31, αντί για 29 και 30, με αποτέλεσμα να λείπει το άρθρο 29 και να εμφανίζεται δύο φορές το άρθρο 31.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2

Με το άρθρο αυτό ορίζεται το αντικείμενο του Μέρους Α΄ του νομοσχεδίου. Στην περίπτωση β΄, ως προς την αναφορά σε «αναμόρφωση της φορολογικής κλίμακας» και τη «θέσπιση ειδικών φορολογικών ρυθμίσεων για (…) νέους (…)», επισημαίνεται ότι η φορολογική κλίμακα του άρθρου 15 παρ. 1 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013, «ΚΦΕ») δεν μεταβάλλεται, ενώ η ρύθμιση της περίπτωσης ε΄ της παραγράφου 1 του ως άνω άρθρου για νέους σε ηλικία φορολογουμένους ισχύει ήδη.

Επίσης, στην περίπτωση ι΄, η αναφορά σε «προτεινόμεν[ες] διατάξε[ις]» προσήκει σε αιτιολογική έκθεση, και όχι σε διάταξη νόμου.

2. Επί του άρθρου 4

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται το άρθρο 15 του ΚΦΕ και ορίζεται ότι «[ο] φορολογικός συντελεστής των δύο πρώτων κλιμακίων της περ. α) [κλίμακα φορολόγησης εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις], για τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση που αποκτούν οι κατ' επάγγελμα αγρότες, όπως αυτοί ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία, εφόσον τουλάχιστον το πενήντα τοις εκατό (50%) του εισοδήματός τους προέρχεται από αγροτική δραστηριότητα, είναι μηδέν (0)».

Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι το κριτήριο του 50% του εισοδήματος μπορεί να οδηγεί σε ακραία αποτελέσματα σε περίπτωση οριακής διαφοράς μεταξύ του εισοδήματος από αγροτική δραστηριότητα και του λοιπού εισοδήματος. Πράγματι, η υπέρβαση, έστω και κατά ένα ευρώ, των λοιπών εισοδημάτων άγει σε υποχρέωση καταβολής αυξημένου φόρου εισοδήματος, ο οποίος μπορεί να ανέλθει έως και σε 2.900,00 ευρώ. Ενδεχομένως, θα έπρεπε να θεσπισθεί μηχανισμός εξομάλυνσης για τέτοιες οριακές περιπτώσεις.

Περαιτέρω, η αναφορά σε κατ' επάγγελμα αγρότες, «όπως αυτοί ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία», δεν παρέχει ασφάλεια δικαίου και πρέπει να αντικατασταθεί από αναφορά σε συγκεκριμένο νομοθέτημα. Επισημαίνεται,

συναφώς, ότι, κατά το κεφάλαιο 5.1.6. περ. α΄ του Εγχειριδίου Νομοπαρασκευαστικής Μεθοδολογίας της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων (Αθήνα, 2020, ΑΔΑ: 60ΙΙ46ΜΓΨ7-ΡΕΗ), «[γ]ενικές παραπομπές, όπως "σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις" ή "κατά την κείμενη νομοθεσία" ή "σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία", δεν είναι αποδεκτές. Επιβάλλεται η παραπομπή σε συγκεκριμένες διατάξεις».

Πέραν αυτού, επισημαίνεται ότι από τη διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης δεν είναι σαφές πώς θα προσδιορίζεται το συνολικό εισόδημα, με το οποίο θα συγκρίνεται το εισόδημα από αγροτική δραστηριότητα για την εφαρμογή της διάταξης και, συγκεκριμένα, αν ως τέτοιο νοείται το συνολικό εισόδημα ή μόνο το φορολογητέο εισόδημα ή μόνο το εισόδημα που υπάγεται σε φόρο με την κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του ΚΦΕ.

Επιπλέον, προς αποφυγή ερμηνευτικών αμφιβολιών σε περίπτωση ταυτόχρονης συνδρομής των προϋποθέσεων της υφιστάμενης περίπτωσης ε΄ και της προστιθέμενης, διά του παρόντος, περίπτωσης στ΄, σκόπιμο θα ήταν, η τελευταία φράση της περίπτωσης ε΄ («εκτός εάν εφαρμόζεται η περ. γ), οπότε ο φορολογικός συντελεστής είναι μηδέν (0)»), να συμπληρωθεί ως εξής: «εκτός εάν εφαρμόζονται οι περ. γ) ή στ), οπότε ο φορολογικός συντελεστής είναι μηδέν (0)».

3. Επί του άρθρου 7

Με το άρθρο αυτό τροποποιείται ο πίνακας συντελεστών απόσβεσης της παραγράφου 4 του άρθρου 24 του ΚΦΕ, ως προς τους συντελεστές απόσβεσης μηχανημάτων και εξοπλισμού. Επί των λοιπών μη τροποποιούμενων ρυθμίσεων της παραγράφου 4, οι οποίες παρατίθενται στο κείμενο του νόμου, παρατηρείται ότι περιλαμβάνεται αναφορά στο Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο έχει μετονομασθεί σε «Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών» (π.δ. 82/2023), καθώς και στον Κανονισμό (ΕΕ) 1407/2013, ο οποίος έχει αντικατασταθεί από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/2831.

4. Επί του άρθρου 8

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται το άρθρο 28Α του ΚΦΕ περί ελάχιστου (τεκμαρτού) ποσού καθαρού εισοδήματος από την άσκηση ατομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.

α. Κατά το πρώτο εδάφιο της νέας παραγράφου 2Α του άρθρου 28Α του ΚΦΕ, η οποία προστίθεται με την παράγραφο 1, «[ο]ι προσαυξήσεις των περ. β) και γ) της παρ. 2, και το πέμπτο εδάφιο της παρ. 2 δεν εφαρμόζονται στις οντότητες της παρ. 1, που πληρούν σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:». Ως προς τον όρο «οντότητες», δοθέντος ότι οι ρυθμίσεις των άρ-

θρων 28Α-28Ε του ΚΦΕ καταλαμβάνουν μόνο φυσικά πρόσωπα, καθώς και ότι ο όρος αυτός δεν απαντά πουθενά στα ανωτέρω άρθρα, τα οποία αναφέρονται, κατά κανόνα, σε «υποχρέους», θα ήταν προτιμότερο να γίνεται αναφορά σε «υποχρέους».

Με την περίπτωση γ΄ της νέας παραγράφου 2Α τίθεται ως προϋπόθεση της μη εφαρμογής των προσαυξήσεων των περιπτώσεων β΄ και γ΄ της παραγράφου 2, καθώς και του πέμπτου εδαφίου της ίδιας παραγράφου, να μην τους «έχουν [επι]βληθεί (εκ παραδρομής, στο κείμενο της διάταξης αναγράφεται «υποβληθεί») κυρώσεις για παραβάσεις της φορολογικής και εργατικής νομοθεσίας, καθώς και του άρθρου 65 του ν. 4446/2016 (…), που αφορούν τα πέντε (5) φορολογικά έτη που προηγούνται του φορολογικού έτους για το οποίο προσδιορίζεται το ελάχιστο ετήσιο εισόδημα. Για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου λαμβάνονται υπόψη οι πράξεις επιβολής προστίμων και λοιπών κυρώσεων που έχουν εκδοθεί έως την έναρξη της προθεσμίας υποβολής (…) των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος του φορολογικού έτους για το οποίο προσδιορίζεται το ελάχιστο ετήσιο εισόδημα». Υπό το φως του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος, αυτονόητο είναι ότι εκδοθείσες πράξεις, οι οποίες αμφισβητούνται δικαστικά και για τις οποίες έχει χορηγηθεί αναστολή εκτέλεσης, δεν θα λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή της ανωτέρω περίπτωσης.

6. Με την παράγραφο 2 προστίθεται περίπτωση η΄ στην παράγραφο 6 του άρθρου 28Α του ΚΦΕ, σύμφωνα με την οποία το τεκμήριο του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζεται «σε ανήλικα τέκνα που είναι κάτοχοι άδειας εκμετάλλευσης Επιβατηγού Δημόσιας Χρήσης οχήματος (ΤΑΞΙ)». Η χρήση της λέξης «τέκνα» παρίσταται περιττή, δοθέντος ότι η εφαρμογή της ρύθμισης δεν φαίνεται να συνδέεται με κάποια κατάσταση ή ιδιότητα του γονέα του ανήλικου εκμεταλλευτή ταξί. Σε κάθε περίπτωση, εφόσον πρόθεση του νομοθέτη είναι να περιορίσει την εφαρμογή της διάταξης μόνο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η άδεια έχει περιέλθει σε ανήλικα τέκνα εξαιτίας θανάτου γονέα, αυτό πρέπει να ορισθεί ρητά.

5. Επί του άρθρου 9

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται το άρθρο 28Γ του ΚΦΕ περί μειώσεων του ελάχιστου (τεκμαρτού) ποσού καθαρού εισοδήματος από την άσκηση ατομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 28Γ, η αναφορά σε «υπόχρεους της παρ. 1» πρέπει να συμπληρωθεί ως εξής: «υποχρέους της παρ. 1 του άρθρου 28Α».

6. Επί του άρθρου 10

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται το άρθρο 40 του ΚΦΕ περί φορολογικού συντελεστή για το εισόδημα από κεφάλαιο, και ορίζεται ότι «[ο]ι αμοιβές που καταβάλλονται με οποιαδήποτε μορφή στα μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές και προσωπικό από τα κέρδη του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, φορολογούνται α) με τον συντελεστή της παρ. 1 του παρόντος έως του συνολικού ετήσιου ποσού τους, ανά δικαιούχο, των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, β) με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%) κατά το μέρος που το συνολικό ετήσιο ποσό τους, ανά δικαιούχο, υπερβαίνει τις εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ».

α. Δοθέντος ότι οι αμοιβές που καταβάλλονται στα ως άνω αναφερόμενα πρόσωπα συνδέονται με την παροχή υπηρεσιών και, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 12 του ΚΦΕ, συνιστούν, καταρχήν, εισόδημα από μισθωτή εργασία, ενώ, κατά την ερμηνεία που έχει υιοθετήσει η Φορολογική Διοίκηση ήδη από την έναρξη ισχύος του ΚΦΕ, οι αμοιβές αυτές, όταν καταβάλλονται από τα κέρδη του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, θεωρούνται μερίσματα, σκόπιμο θα ήταν, για λόγους συστηματικής συνοχής και ασφάλειας δικαίου, να προβλεφθεί ρητώς και στο άρθρο 36 του ΚΦΕ, διά του οποίου δίδεται ο ορισμός των μερισμάτων, ότι οι εν λόγω αμοιβές εμπίπτουν στην έννοια αυτή.

Τούτο, και για τον πρόσθετο λόγο ότι δεν παρίσταται νομοτεχνικά ορθό να προσδιορίζεται το είδος του εισοδήματος που υπάγεται σε ορισμένη φορολογική μεταχείριση το πρώτον με τη διάταξη που καθορίζει τον εφαρμοστέο φορολογικό συντελεστή, αντί με τη διάταξη που ορίζει την αντίστοιχη κατηγορία εισοδήματος.

β. Πέραν αυτού, δημιουργείται προβληματισμός ως προς το αν ο αυξημένος συντελεστής 15% εφαρμόζεται στο μέρος των αμοιβών που υπερβαίνει τις 60.000 ευρώ ετησίως ανά καταβάλλον νομικό πρόσωπο ή στο μέρος του συνολικού ποσού των σχετικών αμοιβών που αποκτά ο φορολογούμενος από περισσότερα νομικά πρόσωπα και υπερβαίνει το ανωτέρω όριο.

Η δεύτερη ερμηνευτική εκδοχή, η οποία φαίνεται να ανταποκρίνεται περισσότερο στη διατύπωση «συνολικό ετήσιο ποσό τους, ανά δικαιούχο», αλλά και στην αρχή της φορολόγησης βάσει της φοροδοτικής ικανότητας, δεν φαίνεται συμβατή με την παράγραφο 2 του άρθρου 36 του ΚΦΕ, σύμφωνα με την οποία, η παρακράτηση φόρου επί των μερισμάτων εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση των φυσικών προσώπων για το συγκεκριμένο εισόδημα, λαμβανομένου περαιτέρω υπόψη ότι, σύμφωνα με το άρθρο 11 του νομοσχεδίου, η παρακράτηση του φόρου επί των εν λόγω αμοιβών διενεργείται από το νομικό πρόσωπο που τις καταβάλλει, με εφαρμογή των συντελεστών

που προβλέπονται στην υπό εξέταση διάταξη. Επομένως, σε περίπτωση καταβολής αμοιβών στον ίδιο δικαιούχο από περισσότερα νομικά πρόσωπα, καθένα από τα οποία διενεργεί παρακράτηση αναλόγως του ποσού που το ίδιο καταβάλλει, δεν καθίσταται σαφές πώς θα εφαρμοσθεί ο αυξημένος συντελεστής στο μέρος του συνολικού ετήσιου ποσού των αμοιβών που υπερβαίνει τις 60.000 ευρώ, εφόσον η φορολογική υποχρέωση έχει ήδη εξαντληθεί με την παρακράτηση.

Εξ άλλου, στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι «η κατά την παρ. 2 του άρθρου 36 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης του δικαιούχου, τακτοποιείται κατά την εκκαθάριση του φόρου εισοδήματός του, κατά περίπτωση», πλην όμως αυτό δεν αρκεί για να θεμελιώσει τη δυνατότητα επιβολής πρόσθετου φόρου κατά την εκκαθάριση της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, κατά παρέκκλιση της ρητής ρύθμισης του άρθρου 36 παρ. 2 του ΚΦΕ περί εξάντλησης της φορολογικής υποχρέωσης με την παρακράτηση του φόρου. Συνεπώς, εφόσον σκοπός του νομοθέτη είναι ο προσδιορισμός του εφαρμοστέου συντελεστή βάσει του συνόλου των σχετικών αμοιβών που αποκτά ο φορολογούμενος από περισσότερα νομικά πρόσωπα, απαιτείται αντίστοιχη τροποποίηση του άρθρου 36 παρ. 2 του ΚΦΕ.

7. Επί των άρθρων 14 και 31

Με τις προτεινόμενες διατάξεις τροποποιείται το άρθρο 31 του ν. 3986/2011 περί επιβολής τέλους επιτηδεύματος, με σκοπό την επιβολή του μόνο σε νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, για την έδρα και τα υποκαταστήματα που διατηρούν εντός της Περιφέρειας Αττικής, κατά τα έτη 2026 και 2027, και την κατάργησή του από το έτος 2028.

Από νομοτεχνικής πλευράς, παρατηρείται ότι με την προσθήκη νέας παραγράφου 1Α και περίπτωσης δ΄ στην παράγραφο 2, καθώς και με τη διάταξη του άρθρου 31 (κατάργηση του τέλους από το 2028), το μεγαλύτερο μέρος της υφιστάμενης παραγράφου 1 και η περίπτωση γ΄ της παραγράφου 2 καθίστανται άνευ αντικειμένου. Κατά τούτο, θα ήταν απλούστερο να τεθεί απλώς μεταβατική ρύθμιση για τα έτη 2026 και 2027, καθώς και να ορισθεί ρητά η κατάργηση του άρθρου 31 από το φορολογικό έτος 2028.

8. Επί του άρθρου 16

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται το άρθρο 27 του, κυρωθέντος διά του ν. 5219/2025, Κώδικα Φορολογίας Περιουσίας, και ορίζεται ότι «σε περίπτωση αγοράς κατοικίας από φυσικό πρόσωπο που, κατά τον χρόνο γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης, είναι φορολογικός κάτοικος χώρας ε-

κτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, ο φόρος μεταβίβασης υπολογίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί της φορολογητέας αξίας της κατοικίας».

Η ως άνω ρύθμιση, κατά το μέρος που επιφυλάσσει δυσμενέστερη φορολογική μεταχείριση (15% αντί 3%) σε Έλληνες πολίτες που είναι φορολογικοί κάτοικοι κρατών εκτός της ΕΕ και του ΕΟΧ, σε σύγκριση με Έλληνες πολίτες που είναι φορολογικοί κάτοικοι της Ελλάδας ή άλλου κράτους μέλους της ΕΕ ή του ΕΟΧ, εγείρει προβληματισμό ως προς τη συμβατότητά της προς τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 4 του Συντάγματος, που κατοχυρώνουν τις αρχές της ισότητας και της ισότητας ενώπιον των δημοσίων βαρών, αντιστοίχως, ιδίως όσον αφορά την αντικειμενική δικαιολόγηση της διαφορετικής φορολογικής μεταχείρισης.

Περαιτέρω, δοθέντος ότι, κατά το Παράρτημα Ι της Οδηγίας 88/361/ΕΟΚ, οι «επενδύσεις σε ακίνητα που πραγματοποιούνται στο εθνικό έδαφος από μη κατοίκους» θεωρούνται κίνηση κεφαλαίων, η ρύθμιση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 63 παρ. 1 της ΣυνθΛΕΕ, το οποίο κατοχυρώνει την ελευθερία κυκλοφορίας των κεφαλαίων και ως προς τις κινήσεις κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών. Εξ άλλου, κατά το άρθρο 65 παρ. 1 περ. α΄ της ΣυνθΛΕΕ, επιτρέπονται περιορισμοί βάσει του κριτηρίου της φορολογικής κατοικίας, προκειμένου, όμως, αυτοί να μην αποτελούν μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό της ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων, κατά το άρθρο 65 παρ. 3 της ΣυνθΛΕΕ, πρέπει αυτοί είτε να αφορούν καταστάσεις που δεν είναι αντικειμενικώς συγκρίσιμες είτε να δικαιολογούνται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρο [βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 12.10.2023 στην υπόθεση C 670/21 (BA κατά Finanzamt X)]. Εν προκειμένω, ο προβαλλόμενος στην αιτιολογική έκθεση σκοπός της «αντιμετώπιση[ς] του στεγαστικού προβλήματος», υπό την έννοια της εξασφάλισης επαρκούς προσφοράς κατοικιών σε οικονομικά προσιτές τιμές, συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογεί, καταρχήν, την επιβολή περιορισμών στις συναλλαγές επί ακινήτων [πρβλ. απόφαση του ΔΕΕ της 8ης.5.2013 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-197/11 και C-203/11 (Libert κ.λπ)], πλην όμως, υφίσταται προβληματισμός από τη σκοπιά της αρχής αναλογικότητας, λαμβανομένου υπόψη ότι: (α) ο συντελεστής φόρου μεταβίβασης ακινήτων δεν προσαυξάνεται απλώς, αλλά πενταπλασιάζεται (από 3% σε 15%), (β) το μέτρο εφαρμόζεται σε όλη την επικράτεια, ανεξαρτήτως της στεγαστικής πίεσης σε κάθε περιοχή, (γ) δεν διακρίνει αν η κατοικία προορίζεται για κύρια κατοικία ή για δευτερεύουσα κατοικία, μακροχρόνια μίσθωση ή βραχυχρόνια εκμετάλλευση, και (δ) η προσαύ-

ξηση εφαρμόζεται μόνο στις αγορές κατοικιών από φυσικά πρόσωπα, και όχι από νομικά πρόσωπα, παρά το ότι η αγορά κατοικιών από τα τελευταία έχει ίδιες επιπτώσεις στη διαθεσιμότητα κατοικιών.

9. Επί του άρθρου 20

Με το άρθρο αυτό τροποποιείται το άρθρο 72 του ν. 5217/2025, περί ετήσιας οικονομικής ενίσχυσης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Με τη νέα παράγραφο 1 του ως άνω άρθρου 72, δικαιούχοι της ετήσιας οικονομικής ενίσχυσης καθίστανται όλοι οι συνταξιούχοι άνω των 65 ετών (καθώς και οι άνω των 60 ετών εφόσον τους καταβάλλεται σύνταξη λόγω θανάτου, και όχι λόγω γήρατος), χωρίς πλέον να τίθενται περαιτέρω εισοδηματικά, περιουσιακά ή άλλα κριτήρια. Κατά συνέπεια, ως προς τα πρόσωπα αυτά, η παροχή παύει να έχει προνοιακό χαρακτήρα, λόγος για τον οποίο θα έπρεπε να τροποποιηθεί και ο τίτλος του άρθρου 72 του ν. 5217/2025, από «Ετήσια οικονομική ενίσχυση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (…)», σε «Ετήσια οικονομική ενίσχυση ηλικιωμένων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (…)».

10. Επί του άρθρου 24

Με την προτεινόμενη παράγραφο 1 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[τ]α άρθρα 6 και 8 της υπό στοιχεία 134947/ΕΞ2025/29.7.2025 κοινής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (…) (Β' 4127), όπως τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία 168039 ΕΞ2026/16.10.2026 (Β' 6419) όμοια απόφαση, εφαρμόζονται αναδρομικά, ως προς τον β' κύκλο του Προγράμματος (2026-2027), από την 1η.9.2026». Η διατύπωση «τα άρθρα 6 και 8» της αρχικής κοινής απόφασης, όπως τροποποιήθηκε, «εφαρμόζονται αναδρομικά» δεν είναι νομικά ακριβής, καθώς αυτό που ισχύει αναδρομικά είναι οι τροποποιήσεις που επήλθαν με την υπό στοιχεία 168039 ΕΞ2026/16.10.2026 απόφαση. Για τον λόγο αυτό, η διάταξη θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί ως εξής: «[ο]ι τροποποιήσεις των άρθρων 6 και 8 της υπό στοιχεία 134947/ΕΞ2025/29.7.2025 κοινής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (…) (Β' 4127), που επήλθαν με την υπό στοιχεία 168039 ΕΞ2026/16.10.2026 (Β' 6419) όμοια απόφαση, ισχύουν, ως προς τον β' κύκλο του Προγράμματος (2026-2027), από την 1η.9.2026».

11. Επί του άρθρου 25

Με το άρθρο αυτό θεσπίζεται «κίνητρο εγκατάστασης και παραμονής

στον Δήμο Μεγίστης», κατ' ακρίβεια δε μόνο παραμονής, καθώς, αφενός, για την καταβολή του δεν αρκεί μόνο η εγκατάσταση, αλλά απαιτείται και η διαμονή, υπό την έννοια της διατήρησης της κύριας κατοικίας, για ένα τουλάχιστον έτος στον Δήμο Μεγίστης και, αφετέρου, καταβάλλεται και σε πρόσωπα ήδη διαμένοντα στον Δήμο Μεγίστης.

α. Με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι «[ω]ς ωφελούμενη μονάδα του κινήτρου ορίζονται μόνιμοι κάτοικοι ή νοικοκυριά που μετεγκαθίστανται στον Δήμο Μεγίστης», εν συνεχεία, όμως, δίδεται ορισμός μόνο των εννοιών «μονοπρόσωπο νοικοκυριό» και «πολυπρόσωπο νοικοκυριό», και όχι της έννοιας «μόνιμος κάτοικος», ακολούθως δε η παράγραφος 4, διά της οποίας ορίζεται το ποσό της ενίσχυσης, αναφέρεται σε «ωφελούμενη μονάδα της παρ. 3», χωρίς διαφοροποίηση μεταξύ μόνιμων κατοίκων και «μονοπρόσωπων» ή «πολυπρόσωπων» νοικοκυριών. Περαιτέρω, με την παράγραφο 9 ορίζεται ότι «[η] ετήσια οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται στους μόνιμους κατοίκους του Δήμου Μεγίστης (…) από το έτος 2027 και εφεξής[,] και στις ωφελούμενες μονάδες που μετέφεραν την κύρια κατοικία τους στον δήμο αυτό[,] από το έτος 2028 και εφεξής».

Εν προκειμένω, δεν είναι σαφές αν οι μόνιμοι κάτοικοι, ιδίως αυτοί που είναι ήδη εγκατεστημένοι στον Δήμο Μεγίστης, αποτελούν αυτοτελώς «ωφελούμενες μονάδες», ή θα λαμβάνουν την ενίσχυση υπό την ιδιότητα του «μονοπρόσωπου νοικοκυριού», ή ως μέρος «πολυπρόσωπου νοικοκυριού». Η διαφορά δεν στερείται πρακτικής σημασίας, καθώς, αν οι μόνιμοι κάτοικοι αποτελούν αυτοτελώς «ωφελούμενες μονάδες», τότε όσοι εξ αυτών είναι έγγαμοι ή έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης θα λαμβάνουν διπλάσια ενίσχυση σε σχέση με αυτή που θα λάμβαναν ως μέλη «πολυπρόσωπου νοικοκυριού». Υπό την εκδοχή δε αυτή, τίθεται και ζήτημα άνισης μεταχείρισης μεταξύ των ήδη εγκατεστημένων στον Δήμο Μεγίστης μόνιμων κατοίκων, και αυτών που εγκαθίστανται μετά την ισχύ της διάταξης.

β. Εξ άλλου, από τους ορισμούς των εννοιών «μονοπρόσωπο νοικοκυριό» και «πολυπρόσωπο νοικοκυριό» της παραγράφου 3, προκύπτει ότι προϋπόθεση καταβολής της ενίσχυσης αποτελεί το να έχει την ελληνική ιθαγένεια το πρόσωπο που συγκροτεί το «μονοπρόσωπο νοικοκυριό» ή το μέλος του «πολυπρόσωπου νοικοκυριού» που υποβάλλει φορολογική δήλωση. Επισημαίνεται ότι ο, κατ' αποτέλεσμα, αποκλεισμός από την ενίσχυση προσώπων που έχουν την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους της ΕΕ ή του ΕΟΧ, αντίκειται στα άρθρα 21 παρ. 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, 18 της ΣυνθΛΕΕ και 4 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ, ως διάκριση λόγω ιθαγένειας, ενώ συνιστά και περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής, καθώς και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (άρθρα 21 και

45 ΣυνθΛΕΕ, αντίστοιχα· βλ. και άρθρα 24 παρ. 1 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ και άρθρο 7 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 492/2011).

γ. Περαιτέρω, από την παράγραφο 4 προκύπτει ότι τόσο στο «μονοπρόσωπο νοικοκυριό», όσο και στο «πολυπρόσωπο νοικοκυριό» που απαρτίζεται από έγγαμο ζευγάρι ή ζευγάρι το οποίο έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, χωρίς τέκνα, καταβάλλεται το ίδιο ποσό ενίσχυσης.

Παρατηρείται ότι η καταβολή του ίδιου ποσού ενίσχυσης στα «μονοπρόσωπα νοικοκυριά» και στα ως άνω «πολυπρόσωπα νοικοκυριά», παρά το γεγονός ότι στην τελευταία περίπτωση η ενίσχυση προορίζεται να καλύψει τις ανάγκες εγκατάστασης και παραμονής δύο προσώπων αντί ενός, δεν παρίσταται απολύτως συμβατή προς τη συνταγματική αρχή της ισότητας, ιδίως ενόψει και του σκοπού της ρύθμισης, ο οποίος συνίσταται στην παροχή κινήτρων για την αύξηση του πληθυσμού του Δήμου Μεγίστης.

Περαιτέρω, χρήζει διευκρίνισης η αντιμετώπιση της περίπτωσης δύο άγαμων προσώπων που διαμένουν στην ίδια κατοικία, χωρίς να έχουν συνάψει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης, και, ιδίως, εάν καθένα από αυτά δικαιούται αυτοτελώς την οικονομική ενίσχυση ως «μονοπρόσωπο νοικοκυριό» ή εάν τα πρόσωπα αυτά θεωρείται ότι συγκροτούν «πολυπρόσωπο νοικοκυριό», το οποίο, όμως, δεν εμπίπτει στις προβλεπόμενες κατηγορίες δικαιούχων. Στην πρώτη περίπτωση, η προτεινόμενη ρύθμιση θα έχει ως αποτέλεσμα τη χορήγηση συνολικά διπλάσιου ποσού ενίσχυσης στα πρόσωπα αυτά σε σχέση με το ποσό που θα λάμβαναν εάν είχαν συνάψει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης, γεγονός που θα δημιουργήσει ζήτημα συμβατότητας με την αρχή της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος) και τη συνταγματική προστασία του γάμου και της οικογένειας (άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος). Στη δεύτερη περίπτωση, ανακύπτει ζήτημα δικαιολόγησης του αποκλεισμού από την ενίσχυση των προσώπων που συμβιώνουν χωρίς γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης.

12. Επί του άρθρου 28

Με το άρθρο αυτό θεσπίζεται, υπέρ των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα, επίδομα εορτών Χριστουγέννων, ύψους 500 ευρώ, το οποίο «καταβάλλεται με χωριστή μισθοδοτική κατάσταση, αποκλειστικά τη 16η Δεκεμβρίου κάθε έτους». Εν προκειμένω, η λέξη «αποκλειστικά» παρίσταται περιττή, δοθέντος και ότι αντιφάσκει με το επόμενο εδάφιο της ρύθμισης, σύμφωνα με το οποίο, «[α]ν η 16η Δεκεμβρίου συμπίπτει με αργία ή μη εργάσιμη ημέρα, το επίδομα καταβάλλεται την αμέσως προηγούμενη εργάσιμη ημέρα».

13. Επί του άρθρου 34

Με το άρθρο αυτό δίδονται οι αναγκαίοι ορισμοί του Μέρους Β΄ του νομο-

σχεδίου που αφορά τον Ατομικό Επενδυτικό Λογαριασμό Ανηλίκων («Α.Ε.Λ.Α.» ή «Λογαριασμός»).

Κατά την περίπτωση ζ΄ της παραγράφου 1, ως «νόμιμος εκπρόσωπος» νοείται «ο νόμιμος εκπρόσωπος του ανηλίκου, ο οποίος ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιμέλεια του ανηλίκου». Περαιτέρω, ορίζεται ότι, «[σ]ε περίπτωση ύπαρξης περισσοτέρων του ενός νομίμων εκπροσώπων, δεν απαιτείται να συμπράξουν όλοι για να θεωρείται έγκυρη η πράξη αλλά αρκούν οι ενέργειες του ενός για την επέλευση των εννόμων συνεπειών στο πλαίσιο του παρόντος Μέρους».

Συναφώς, επισημαίνεται ότι η γονική μέριμνα αφορά σε ανήλικο τέκνο και συνίσταται στο δικαίωμα και καθήκον των γονέων να μεριμνούν από κοινού για το ανήλικο τέκνο τους. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του (άρθρο 1510 ΑΚ). Φορείς του δικαιώματος της γονικής μέριμνας για τα εντός γάμου ή συμφώνου συμβίωσης γεννηθέντα τέκνα είναι, κατά κανόνα, και οι δύο γονείς (εξαίρεση ισχύει σε περίπτωση απώλειας της γονικής μέριμνας λόγω παύσης ή έκπτωσης, σύμφωνα με τα άρθρα 1537 και 1538 ΑΚ). Συνήθως, ο φορέας ή οι φορείς του δικαιώματος γονικής μέριμνας έχουν και το δικαίωμα της άσκησής της, δηλαδή της αξιοποίησης των εξουσιών που αποτελούν περιεχόμενό της. Σε κάποιες περιπτώσεις, αυτό δεν συμβαίνει, ιδίως όταν οι γονείς βρίσκονται σε διάσταση ή έχει επέλθει λύση ή ακύρωση του γάμου, ή του συμφώνου συμβίωσής τους, και η άσκηση του δικαιώματος έχει ανατεθεί, από το δικαστήριο ή κατόπιν συμφωνίας τους, στον έναν από αυτούς (άρθρο 1514 παρ. 2 και 3 ΑΚ), ή όταν ο ένας γονέας αδυνατεί να την ασκήσει προσωρινά, οπότε ασκείται μόνο από τον άλλο γονέα (άρθρο 1510 παρ. 3 εδ. α΄ ΑΚ), ή όταν η άσκηση του δικαιώματος έχει αφαιρεθεί από τον ένα γονέα με δικαστική απόφαση σύμφωνα με τα άρθρα 1532 (κακή άσκηση της γονικής μέριμνας) και 1535 ΑΚ (αφαίρεση με αίτηση των γονέων για σπουδαίο λόγο), ή όταν και οι δύο γονείς δεν έχουν ή δεν μπορούν να ασκήσουν τη γονική μέριμνα, π.χ., λόγω ψυχολογικών προβλημάτων ή πνευματικής διαταραχής, οπότε, σύμφωνα με το άρθρο 1589 ΑΚ, διορίζεται επίτροπος.

Κοινή άσκηση του δικαιώματος της γονικής μέριμνας σημαίνει ότι και οι τρεις επιμέρους εκφάνσεις του δικαιώματος, δηλαδή η επιμέλεια του προσώπου, η διοίκηση της περιουσίας του και η δικαστική και εξώδικη εκπροσώπησή του γίνονται, κατά κανόνα, και από τους δύο γονείς, τόσο σε επίπεδο απόφασης, όσο και σε επίπεδο εκτέλεσης. Κάθε απόφαση σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας λαμβάνεται βάσει του βέλτιστου συμφέροντος

του τέκνου (άρθρο 1511 παρ. 1 ΑΚ). Σε περίπτωση διαφωνίας τους, αποφασίζει το δικαστήριο, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου (άρθρο 1512 εδ. β΄ ΑΚ). Ο κανόνας της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας είναι αναγκαστικού δικαίου. Συνεπώς, δεν επιτρέπεται σχετική παραίτηση από τον ένα γονέα. Αυτό που νομίμως μπορεί να συμφωνηθεί είναι ότι κάποιες μεμονωμένες πράξεις γονικής μέριμνας μπορούν να τελούνται μόνο από τον ένα γονέα. Κατά τα λοιπά, η επιχείρηση δικαιοπραξιών στο όνομα του ανηλίκου μόνο από τον ένα γονέα απαιτεί την ύπαρξη πληρεξουσιότητας από τον άλλο, σύμφωνα με το άρθρο 216 ΑΚ, εκτός εάν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις του άρθρου 1516 ΑΚ, το οποίο ορίζει τις πράξεις γονικής μέριμνας που κάθε γονέας μπορεί να ενεργεί και μόνος του, πρόκειται δε για συνήθεις ή επείγουσες πράξεις που περιλαμβάνουν: α) συνήθεις πράξεις επιμέλειας του προσώπου του τέκνου, π.χ., επιλογές ένδυσης και διατροφής, β) πράξεις τρέχουσας διαχείρισης της περιουσίας, π.χ., επισκευή φθορών σε ακίνητό του ή γ) πράξεις με επείγοντα χαρακτήρα, π.χ., μεταφορά του τέκνου στο νοσοκομείο, καθώς και δ) όταν πρόκειται για τη λήψη δήλωσης της βούλησης που είναι απευθυντέα προς το τέκνο, π.χ., καταγγελία μίσθωσης ακινήτου που ανήκει στο τέκνο (Απ. Γεωργιάδης, Οικογενειακό Δίκαιο, 4η έκδοση, 2025, § 30 αρ. 31 επ.).

Υπό το φως των ανωτέρω, επισημαίνονται τα εξής:

α) Η προτεινόμενη διάταξη φαίνεται να εισάγει παρέκκλιση από τον κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας των άρθρων 1510 και 1513 ΑΚ και, μάλιστα, χωρίς να προσδιορίζεται επακριβώς η έκτασή της. Ειδικότερα, δεν καθίσταται σαφές αν η δυνατότητα ενέργειας ενός μόνον νόμιμου εκπροσώπου, δηλαδή ενός μόνο γονέα, αφορά αποκλειστικά το άνοιγμα του Λογαριασμού ή καταλαμβάνει και τις μεταγενέστερες πράξεις διαχείρισής του, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής και μεταβολής του επενδυτικού προφίλ και της παροχής επενδυτικών εντολών, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάζουν ουσιωδώς την περιουσία του ανηλίκου.

β) Η επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου δεν περιλαμβάνει τη διοίκηση της περιουσίας του (άρθρο 1518 ΑΚ), η οποία αποτελεί αυτοτελή λειτουργία της γονικής μέριμνας (άρθρο 1510 εδ. β΄ ΑΚ). Στο πλαίσιο αυτό, η άσκηση της επιμέλειας του τέκνου από τον έναν γονέα, κατόπιν συμφωνίας ή μετά από ανάθεση από το δικαστήριο ή για κάποιον από τους λόγους που προαναφέρθηκαν, δεν συνεπάγεται, άνευ ετέρου, την ανάθεση σε αυτόν και της διοίκησης της περιουσίας του, όπως φαίνεται να υπολαμβάνει η προτεινόμενη ρύθμιση. Υπό την έννοια αυτή, η διαζευκτική αναφορά στη γονική μέριμνα «ή» την επιμέλεια, ως προϋπόθεση για την αναγνώριση της ιδιότητας του νόμιμου εκπροσώπου κατά την προτεινόμενη διάταξη, χρήζει διευκρίνι-

σης, δοθέντος ότι οι πράξεις που διενεργούνται στο πλαίσιο λειτουργίας του Λογαριασμού αφορούν τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων του ανηλίκου.

γ) Το γράμμα της προτεινόμενης ρύθμισης δεν καταλαμβάνει ρητά την περίπτωση κατά την οποία διορίζεται επίτροπος του ανηλίκου, σύμφωνα με τα άρθρα 1589 επ. ΑΚ, όταν κανένας γονέας δεν έχει ή δεν μπορεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα. Δοθέντος ότι ο επίτροπος αναλαμβάνει, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, και τη νόμιμη εκπροσώπηση του ανηλίκου, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί αν η δυνατότητα ανοίγματος και διαχείρισης Α.Ε.Λ.Α. παρέχεται και σε αυτόν.

δ) Σε περίπτωση διαφωνίας των γονέων, ελλείψει ειδικότερης ρύθμισης του ζητήματος από την προτεινόμενη ρύθμιση, φαίνεται να εφαρμόζεται το άρθρο 1512 εδ. β΄ ΑΚ, σύμφωνα με το οποίο η επίλυση της διαφωνίας γίνεται από το δικαστήριο. Ωστόσο, δεν καταλαμβάνεται η υποθετική περίπτωση κατά την οποία οι γονείς ενεργούν έκαστος κατά τρόπο αντικρουόμενο, λ.χ., όταν επιλέγουν διαφορετικό πάροχο ή επενδυτικό προφίλ. Το ζήτημα αποκτά ιδιαίτερη πρακτική σημασία ενόψει του άρθρου 39 παρ. 9 του νομοσχεδίου, κατά το οποίο η μεταβολή του επενδυτικού προφίλ υπόκειται σε χρονικούς και ποσοτικούς περιορισμούς. Συνεπώς, η μονομερής ενέργεια του ενός γονέα ενδέχεται να περιορίσει ή και να εξαντλήσει τη δυνατότητα μεταγενέστερης μεταβολής του επενδυτικού προφίλ, αν γίνεται χωρίς τη σύμπραξη ή τη συναίνεση του άλλου.

14. Επί του άρθρου 35

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία δημιουργίας και λειτουργίας Α.Ε.Λ.Α.

α. Με την παράγραφο 1 ορίζεται ότι δικαιούχος Α.Ε.Λ.Α. μπορεί να είναι μόνο πρόσωπο που έχει «την ελληνική ιθαγένεια είτε την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον, στη δεύτερη περίπτωση, είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας».

Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι από την αιτιολογική έκθεση δεν προκύπτει ο λόγος αποκλεισμού κατοίκων της Ελλάδας οι οποίοι έχουν την ιθαγένεια τρίτων χωρών.

Ανεξαρτήτως αυτού, κατ' εφαρμογή των άρθρων 4 και 40 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δικαιούχος μπορεί να είναι και πρόσωπο που έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους του ΕΟΧ.

β. Σύμφωνα με την παράγραφο 2, η διαδικασία δημιουργίας Α.Ε.Λ.Α. εκκινεί με αίτηση του νόμιμου εκπροσώπου, υπό την προϋπόθεση ότι ο ανήλικος δεν έχει συμπληρώσει το δεύτερο έτος της ηλικίας του κατά τον χρόνο υπο-

βολής της αίτησης. Η αιτιολογική έκθεση δεν διαλαμβάνει αιτιολογία για τον τιθέμενο ηλικιακό περιορισμό, ο οποίος, σε συνδυασμό με την απουσία ειδικής μεταβατικής ρύθμισης, έχει ως αποτέλεσμα να αποκλείεται η δυνατότητα ανοίγματος Λογαριασμού για ανηλίκους που έχουν ήδη συμπληρώσει το δεύτερο έτος της ηλικίας τους κατά την έναρξη ισχύος των προτεινόμενων διατάξεων. Αντίστοιχο ζήτημα ανακύπτει και για ανηλίκους που αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια ή την ιδιότητα του δικαιούχου μετά τη συμπλήρωση του δεύτερου έτους της ηλικίας τους, καθώς και για περιπτώσεις υιοθεσίας μετά την ηλικία αυτή, εφόσον δεν έχει ήδη ανοιχθεί Λογαριασμός. Ενόψει του σκοπού της μακροχρόνιας αποταμίευσης και επένδυσης υπέρ των ανηλίκων, θα ήταν σκόπιμο να εξετασθεί η πρόβλεψη μεταβατικής ρύθμισης, ενδεχομένως με περιορισμούς στη συνεισφορά του Δημοσίου, καθώς και η δυνατότητα ειδικής αντιμετώπισης των ανωτέρω περιπτώσεων.

γ. Κατά την παράγραφο 2, η διαδικασία δημιουργίας Α.Ε.Λ.Α. ολοκληρώνεται μέσω της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, της ΑΑΔΕ, του Μητρώου Πολιτών του Υπουργείου Εσωτερικών και κάθε άλλης αρμόδιας δημόσιας αρχής. Συναφώς, παρατηρείται ότι το Μητρώο Πολιτών συγκροτείται από τα στοιχεία του Εθνικού Δημοτολογίου, καθώς και από τα στοιχεία των ληξιαρχικών πράξεων Ελλήνων πολιτών και αλλοδαπών για ληξιαρχικά γεγονότα που συμβαίνουν στην Ελλάδα (άρθρο 115 παρ. 1 ν. 4483/2017). Στο Δημοτολόγιο εγγράφονται μόνο Έλληνες πολίτες (άρθρο 18 παρ. 1 και 2 ν. 5314/2026). Ως εκ τούτου, το Μητρώο Πολιτών δεν περιλαμβάνει κατ' ανάγκην στοιχεία ταυτοποίησης των ανηλίκων που έχουν την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως όταν αυτοί έχουν γεννηθεί εκτός Ελλάδας και δεν έχει καταχωρισθεί για αυτούς ληξιαρχικό γεγονός στην Ελλάδα. Δοθέντος ότι οι ανήλικοι αυτοί περιλαμβάνονται στους δυνητικούς δικαιούχους Α.Ε.Λ.Α., σύμφωνα με την παράγραφο 1, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί ο τρόπος ταυτοποίησης και επαλήθευσης των στοιχείων τους κατά τη διαδικασία της παραγράφου 2, ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα εφαρμογής της ρύθμισης στο σύνολο των δικαιούχων της.

δ. Κατά την παράγραφο 5 της προτεινόμενης ρύθμισης, το άνοιγμα του Α.Ε.Λ.Α. πραγματοποιείται χωρίς παροχή συμβουλής, σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 4 του ν. 4514/2018. Ειδικώς για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, προβλέπεται παρέκκλιση από το άρθρο 30 του ν. 4583/2018, εφόσον το ζητήσει ρητώς ο νόμιμος εκπρόσωπος.

Συναφώς, παρατηρείται ότι το άρθρο 25 παρ. 4 του ν. 4514/2018, με το οποίο ενσωματώθηκε το άρθρο 25 παρ. 4 της Οδηγίας 2014/65/ΕΕ (MiFID II), επιτρέπει την παροχή υπηρεσιών χωρίς αξιολόγηση συμβατότητας, υπό συ-

γκεκριμένες σωρευτικές προϋποθέσεις, οι οποίες δεν ταυτίζονται με την απλή απουσία επενδυτικής συμβουλής. Η δυνατότητα αυτή αφορά υπηρεσίες λήψης και διαβίβασης ή εκτέλεσης εντολών επί μη σύνθετων χρηματοπιστωτικών μέσων, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων, η πρωτοβουλία του πελάτη. Δεν καταλαμβάνει την υπηρεσία διαχείρισης χαρτοφυλακίου, για την οποία απαιτείται αξιολόγηση καταλληλότητας σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 του ίδιου νόμου. Δοθέντος ότι το άρθρο 36 του νομοσχεδίου επιτρέπει διαφορετικούς τρόπους διαχείρισης του Α.Ε.Λ.Α., θα ήταν σκόπιμο να αποσαφηνισθεί το πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης διάταξης, ώστε να είναι σαφές ότι η απαλλαγή από την παροχή συμβουλής δεν συνεπάγεται και απαλλαγή από τις λοιπές υποχρεώσεις αξιολόγησης που επιβάλλει η φύση της εκάστοτε επενδυτικής υπηρεσίας.

Αντιστοίχως, το άρθρο 30 του ν. 4583/2018, με το οποίο ενσωματώθηκε το άρθρο 20 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/97, προβλέπει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση προσδιορισμού των απαιτήσεων και αναγκών του πελάτη (παρ. 1 περ. α΄) και την παροχή συμβουλής (παρ. 1 περ. γ΄). Περαιτέρω, το άρθρο 40 του ίδιου νόμου, με το οποίο ενσωματώθηκαν οι παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 30 της ανωτέρω Οδηγίας, ρυθμίζει την αξιολόγηση καταλληλότητας και συμβατότητας των επενδυτικών προϊόντων που βασίζονται σε ασφάλιση. Παράλληλα, δεν προκύπτει ότι ο εθνικός νομοθέτης έχει κάνει χρήση της δυνατότητας εξαίρεσης από την αξιολόγηση συμβατότητας, την οποία παρέχει στα κράτη μέλη το άρθρο 30 παρ. 3 της Οδηγίας. Υπό τα δεδομένα αυτά, θα ήταν σκόπιμο να αποσαφηνισθεί ότι η προβλεπόμενη παρέκκλιση από την υποχρέωση παροχής συμβουλής δεν καταλαμβάνει την υποχρέωση προσδιορισμού των απαιτήσεων και αναγκών του πελάτη, κατά το άρθρο 30 παρ. 1 περ. α΄ του ν. 4583/2018, ούτε τις υποχρεώσεις αξιολόγησης της συμβατότητας των επενδυτικών προϊόντων που βασίζονται σε ασφάλιση, κατά το άρθρο 30 παρ. 2 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/97 και το άρθρο 40 του ν. 4583/2018.

ε. Τέλος, από νομοτεχνική άποψη και προς αποφυγή παρερμηνειών λόγω μη ενιαίας χρήσης των όρων, στην παράγραφο 2, θα ήταν προτιμότερη η χρήση του όρου «ανήλικος», αντί του όρου «παιδί».

15. Επί του άρθρου 36

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζονται ο φορέας, οι τρόποι και οι προϋποθέσεις διαχείρισης του Λογαριασμού.

α. Κατά την παράγραφο 1, η διαχείριση του Α.Ε.Λ.Α. ασκείται από τον νόμιμο εκπρόσωπο «αποκλειστικά προς το συμφέρον του δικαιούχου, χωρίς τούτο να απαιτείται να βεβαιούται με δικαστική απόφαση». Η διάταξη αυτή

δεν φαίνεται να εισάγει τεκμήριο ότι οι πράξεις διαχείρισης του Α.Ε.Λ.Α. που διενεργούνται από τον νόμιμο εκπρόσωπο εξυπηρετούν το συμφέρον του ανηλίκου. Αν και στην αιτιολογική έκθεση δεν αναφέρεται κάτι σχετικά, και ούτε προκύπτει αυτό με απόλυτη σαφήνεια από το γράμμα του νόμου, η ρύθμιση φαίνεται να αποσκοπεί στη θέσπιση εξαίρεσης από το άρθρο 1526 ΑΚ, σύμφωνα με το οποίο οι γονείς δεν μπορούν, χωρίς προηγούμενη άδεια του δικαστηρίου, να επιχειρούν στο όνομα του τέκνου τις πράξεις των άρθρων 1624 και 1625 ΑΚ, μεταξύ των οποίων και η διάθεση της περιουσίας του ανηλίκου, η εκποίηση τίτλων κ.λπ.

Επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 1511 παρ. 1 ΑΚ, κάθε απόφαση των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Στο πλαίσιο αυτό, σε περίπτωση κοινής άσκησης της γονικής μέριμνας από τους δύο γονείς, η δυνατότητα διαχείρισης του Λογαριασμού από τον έναν, ως νόμιμο εκπρόσωπο, χωρίς την κατά περίπτωση προβλεπόμενη άδεια δικαστηρίου του άρθρου 1526 ΑΚ, όπως φαίνεται να ορίζει η προτεινόμενη διάταξη, δεν αποκλείει, πάντως, την εφαρμογή του άρθρου 1512 εδ. β΄ ΑΚ, σύμφωνα με το οποίο, αν υπάρχει διαφωνία των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, αποφασίζει το δικαστήριο. Η διάταξη αυτή διατηρεί τη σημασία της και ως προς τις αποφάσεις διαχείρισης του Λογαριασμού, ιδίως σε περίπτωση διαφωνίας σχετικά με την επιλογή ή τη μεταβολή του επενδυτικού προφίλ.

Εξακολουθούν, επίσης, να εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ γονέα και τέκνου (άρθρο 1517 ΑΚ), καθώς και για την ευθύνη των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας (άρθρο 1531 ΑΚ).

Περαιτέρω, η εξαίρεση από την απαίτηση προηγούμενης δικαστικής βεβαίωσης για τη διαχείριση του Λογαριασμού δεν απαλλάσσει τους γονείς από την υποχρέωση λογοδοσίας για τη διοίκηση της περιουσίας του τέκνου. Σύμφωνα με το άρθρο 1539 ΑΚ, μετά την παύση της γονικής μέριμνας, ιδίως λόγω ενηλικίωσης του τέκνου (άρθρο 1538 ΑΚ), οι γονείς υποχρεούνται να του αποδώσουν την περιουσία του και να λογοδοτήσουν για τη διοίκησή της. Η λογοδοσία δεν καλύπτει μόνο τις εισπράξεις και τις δαπάνες, αλλά και τον συνολικό απολογισμό για τον τρόπο διαχείρισης (Απ. Γεωργιάδης, Οικογενειακό Δίκαιο, όπ.π., § 32 αρ. 40). Συνεπώς, η υποχρέωση αυτή καταλαμβάνει και τη διαχείριση του Α.Ε.Λ.Α. κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας, και περιλαμβάνει την παροχή αναλυτικού απολογισμού των σχετικών διαχειριστικών πράξεων, με τα αναγκαία δικαιολογητικά στοιχεία, ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος της διαχείρισης από το ενηλικιωθέν τέκνο.

Από νομοτεχνικής πλευράς, δοθέντος ότι, κατά την παράγραφο 2, η δια-

χείριση του Λογαριασμού γίνεται από τους παρόχους, και, σε περιπτώσεις αυτοδιαχείρισης, από τους παρόχους και τον νόμιμο εκπρόσωπο, παρατηρείται ότι, ενδεχομένως, θα ήταν προτιμότερο, η φράση «η διαχείριση του Α.Ε.Λ.Α. ασκείται από τον νόμιμο εκπρόσωπό του», να αντικατασταθεί ως εξής: «πράξεις διαχείρισης του Α.Ε.Λ.Α. ασκούνται από τον νόμιμο εκπρόσωπό του». Εξ άλλου, για λόγους ορολογικής συνέπειας προς το άρθρο 1511 παρ. 1 ΑΚ, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η διατύπωση «βέλτιστο συμφέρον του τέκνου».

6. Με την παράγραφο 2 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[ο]ι νόμιμοι εκπρόσωποι επιλέγουν ελεύθερα για τη διαχείριση του Α.Ε.Λ.Α. έναν από τους παρόχους ή την αυτοδιαχείριση του λογαριασμού». Ως προς την ως άνω εναλλακτική επιλογή για τη διαχείριση του Λογαριασμού, παρατηρείται ότι και η αυτοδιαχείριση ασκείται υποχρεωτικά μέσω παρόχου, όπως προκύπτει από την παράγραφο 3 περ. α΄ του ίδιου άρθρου, αλλά και από τον ορισμό της «αυτοδιαχείρισης» στο άρθρο 34. Εν προκειμένω, η διαφορά των δύο εναλλακτικών συνίσταται στην επιλογή των επενδύσεων, και όχι στην εν γένει διαχείριση του Λογαριασμού.

Κατά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2, η αυτοδιαχείριση επιτρέπεται εφόσον η συνολική αξία του χαρτοφυλακίου ανέρχεται τουλάχιστον σε ορισμένο ποσό, το οποίο καθορίζεται με την απόφαση του άρθρου 49 παρ. 1 περ. ε΄ του νομοσχεδίου. Δεν καθίσταται σαφές αν η προϋπόθεση αυτή πρέπει να συντρέχει μόνο κατά την υπαγωγή στο καθεστώς αυτοδιαχείρισης ή να διατηρείται καθ' όλη τη διάρκειά της. Το ζήτημα ανακύπτει ιδίως όταν η αξία του χαρτοφυλακίου μειώνεται, μεταγενέστερα, κάτω από το προβλεπόμενο όριο, λόγω διακυμάνσεων των αγοραίων τιμών. Μολονότι το άρθρο 49 παρ. 1 περ. ε΄ παρέχει εξουσιοδότηση για τον καθορισμό ειδικότερων όρων και προϋποθέσεων της αυτοδιαχείρισης, θα ήταν σκόπιμο να αποσαφηνισθεί αν η μεταγενέστερη απώλεια της προϋπόθεσης αυτής επιφέρει υποχρεωτική μεταβολή του τρόπου διαχείρισης.

Επίσης, στο δεύτερο εδάφιο, είναι ορθό να γίνεται αναφορά σε «τήρηση των κανόνων διασποράς», αντί της «επίτευξη[ς] των κανόνων διασποράς».

γ. Κατά την παράγραφο 4, η επιλογή παρόχου ή τρόπου διαχείρισης δεν επηρεάζει τη φορητότητα του λογαριασμού. Η φορητότητα ρυθμίζεται ειδικότερα στο άρθρο 47, το οποίο ορίζει, μεταξύ άλλων, τη μεταφορά των χρηματοπιστωτικών μέσων σε είδος, εφόσον είναι τεχνικά εφικτή, ή τη μεταφορά της «αξίας εξαγοράς». Ενόψει, όμως, της δυνατότητας ένταξης ασφαλιστικών προϊόντων κατά το άρθρο 36 παρ. 3 περ. ε΄, κρίνεται αναγκαία η αποσαφήνιση της εφαρμογής των διατάξεων περί φορητότητας στα προϊόντα

αυτά, ιδίως ως προς τις συνέπειες τυχόν πρόωρης εξαγοράς και τη διατήρηση των δικαιωμάτων του δικαιούχου.

16. Επί του άρθρου 37

α. Με την προτεινόμενη παράγραφο 2 ορίζεται ότι «[τ]ο συνολικό ποσό των εισφορών ανά Α.Ε.Λ.Α. δεν δύναται να υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ ανά ημερολογιακό έτος». Πέραν του ότι από την αιτιολογική έκθεση δεν προκύπτει ο λόγος για τη θέσπιση ορίου στις ετήσιες καταβολές, όπως και τα κριτήρια βάσει των οποίων επιλέχθηκε το όριο των 10.000 ευρώ, επισημαίνεται και το ότι στη διάταξη δεν ορίζονται οι συνέπειες της υπέρβασης του ως άνω ορίου (απόρριψη του υπερβάλλοντος ποσού εισφοράς, άρση των φορολογικών απαλλαγών κ.λπ.).

β. Με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι «[τ]ο ανώτατο όριο της παρ. 2 αποτελεί το συνολικό όριο εισφορών για το σύστημα των λογαριασμών του παρόντος Μέρους». Δοθέντος ότι, κατά το άρθρο 35 παρ. 1, κάθε ανήλικος μπορεί να έχει μόνο έναν Λογαριασμό, δεν είναι σαφές τι νοείται ως «σύστημα των λογαριασμών του παρόντος Μέρους», όπως και τι επιδιώκεται με την ως άνω ρύθμιση.

17. Επί του άρθρου 39

Με το άρθρο αυτό τίθενται οι κανόνες επένδυσης των κεφαλαίων του Λογαριασμού.

α. Με την παράγραφο 2 ορίζεται ότι επιλέξιμα χρηματοπιστωτικά μέσα και επενδυτικά προϊόντα είναι, μεταξύ άλλων, οι «β) Οι μετοχές που [είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση] σε ρυθμιζόμενη αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. γ) Ομόλογα που [είναι εισηγμένα προς διαπραγμάτευση] σε ρυθμιζόμενη αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου».

Παρατηρείται, καταρχάς, ότι από την αιτιολογική έκθεση δεν προκύπτει για ποιον λόγο αποκλείεται η επένδυση σε μετοχές και ομόλογα που είναι εισηγμένα προς διαπραγμάτευση σε αναγνωρισμένες και εποπτευόμενες αγορές τρίτων χωρών, όπως, λ.χ., των Η.Π.Α. (βλ., εν προκειμένω, και Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2017/2320 της Επιτροπής «σχετικά με την ισοδυναμία του νομοθετικού και εποπτικού πλαισίου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για τα εθνικά χρηματιστήρια αξιών και τα εναλλακτικά συστήματα συναλλαγών σύμφωνα με την οδηγία 2014/65/ΕΕ», όπως και τις όμοιες Εκτελεστικές Αποφάσεις (ΕΕ) 2017/2318 και 2017/2319 για αγορές της Αυστραλίας και του Χονγκ Κονγκ, αντίστοιχα).

Εν προκειμένω, πέραν του ότι δεν είναι σαφές πώς η συγκεκριμένη ρύθμι-

ση υπηρετεί τον σκοπό της διάταξης, που, κατά την αιτιολογική έκθεση, είναι «η προστασία των κεφαλαίων του ανήλικου δικαιούχου και η θέσπιση ορίων στην επενδυτική διαχείρισή τους, μέσω του περιορισμού της έκθεσης σε υψηλού κινδύνου ή πολύπλοκα προϊόντα, της επαρκούς διασποράς των επενδύσεων ανάλογα με το επιλεγμένο επενδυτικό προφίλ και της τοποθέτησης των κεφαλαίων σε επιλέξιμες επενδύσεις», εγείρονται και ζητήματα συμβατότητάς της με την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 63 παρ. 1 της ΣυνθΛΕΕ, κατοχυρώνεται και ως προς τις κινήσεις κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών. Και τούτο γιατί, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι ο επίμαχος περιορισμός δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος ή εμπίπτει στις προβλεπόμενες στο άρθρο 65 παρ. 1 στοιχ. β΄ της ΣυνθΛΕΕ εξαιρέσεις, δεν φαίνεται να πληροί την απαίτηση της αρχής αναλογικότητας, λόγω του οριζόντιου και απόλυτου χαρακτήρα του, ιδίως ενόψει και του ότι ο τόπος διαπραγμάτευσης ενός χρηματοπιστωτικού μέσου δεν αποτελεί, αφ' εαυτού, προσδιοριστικό παράγοντα του επενδυτικού του κινδύνου.

Ανεξαρτήτως των ανωτέρω, η ρύθμιση φαίνεται να βρίσκεται σε αντινομία με αυτήν της παραγράφου 5, κατά την οποία, το όριο ανά εκδότη χρηματοπιστωτικού μέσου ή επενδυτικού προϊόντος, το οποίο καταρχήν ορίζεται σε 20% των επενδύσεων του Λογαριασμού, «δεν εφαρμόζεται στην έκθεση σε εκδότες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής».

6. Στην παράγραφο 6, η φράση «[κ]ατ' εξαίρεση του δεύτερου εδαφίου, επιτρέπεται η υπέρβαση του ορίου συγκέντρωσης ανά αμοιβαίο κεφάλαιο (…)» πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «[κ]ατ' εξαίρεση του πίνακα του πρώτου εδαφίου, επιτρέπεται η υπέρβαση του ορίου συγκέντρωσης ανά αμοιβαίο κεφάλαιο (…)».

γ. Με την παράγραφο 10 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[ο] πάροχος επενδύει κάθε εισφορά και κάθε απόδοση από επένδυση εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από τη λήψη της εντολής». Δοθέντος ότι στην περίπτωση διαχείρισης από πάροχο δεν απαιτείται επιμέρους εντολή επένδυσης από τον νόμιμο εκπρόσωπο, ερωτάται αν η «λήψη της εντολής» θα έπρεπε να αντικατασταθεί από την «πίστωση της εισφοράς ή της απόδοσης».

18. Επί του άρθρου 40

α. Με την παράγραφο 1 ορίζεται ότι «[α]ν ο νόμιμος εκπρόσωπος δεν επιλέξει επενδυτική στρατηγική, τα κεφάλαια του Α.Ε.Λ.Α. τοποθετούνται σε προεπιλεγμένη επενδυτική επιλογή». Παρατηρείται ότι, για λόγους ορολογικής συνέπειας, η λέξη «στρατηγική», η οποία δεν απαντά σε άλλο σημείο του Μέρους Β΄ του νομοσχεδίου, θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τη

λέξη «προφίλ» που χρησιμοποιείται με την ίδια έννοια στα άρθρα 34, 36 και 39, καθώς και στην παράγραφο 2 του υπό εξέταση άρθρου.

6. Με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[τ]ρία (3) έτη πριν από τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου (18ου) έτους της ηλικίας του δικαιούχου, η προεπιλεγμένη επιλογή μεταβαίνει αυτοδικαίως στο ισορροπημένο προφίλ, εκτός αν ο νόμιμος εκπρόσωπος δηλώσει εγγράφως το αντίθετο, δικαίωμα το οποίο, ο νόμιμος εκπρόσωπος μπορεί να ζητήσει οποτεδήποτε εντός των τριών (3) ετών». Η φράση «δικαίωμα το οποίο, ο νόμιμος εκπρόσωπος μπορεί να ζητήσει οποτεδήποτε εντός των τριών (3) ετών» θα μπορούσε να αντικατασταθεί από αυτοτελές εδάφιο, ως εξής: «Η δήλωση μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε εντός της τριετίας».

19. Επί του άρθρου 41

Με την προτεινόμενη παράγραφο 5 ορίζεται ότι «[κ]ατά τη μεταφορά του Α.Ε.Λ.Α. σε άλλον πάροχο, η κεφαλαιακή προστασία του προηγούμενου παρόχου λήγει και η προστασία του νέου παρόχου καλύπτει την αξία μεταφοράς των προστατευόμενων επενδύσεων και τις μεταγενέστερες προστατευόμενες εισφορές». Από τη χρήση του ρήματος «λήγει» δημιουργείται προβληματισμός ως προς το τι θα ισχύει σε περίπτωση κατά την οποία, κατά τον χρόνο μεταφοράς, η αποτίμηση των προστατευόμενων επενδύσεων «υπολείπεται του ονομαστικού τους ποσού» και, συγκεκριμένα, αν ο προηγούμενος πάροχος οφείλει να καταβάλει τη διαφορά κεφαλαιακής προστασίας πριν από τη μεταφορά ή αν η προστασία χάνεται.

20. Επί του άρθρου 42

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζονται οι περιορισμοί αναλήψεων από τον Λογαριασμό.

α. Κατά την περίπτωση α΄ της παραγράφου 2, επιτρέπεται η πρόωρη ανάληψη κεφαλαίων από τον Λογαριασμό σε περίπτωση «θανάτου γονέα ή ενός εκ των νόμιμων εκπροσώπων του δικαιούχου». Συναφώς παρατηρείται ότι, κατά το άρθρο 1529 ΑΚ, η χρησιμοποίηση του κεφαλαίου της περιουσίας του τέκνου από τους γονείς επιτρέπεται σε περίπτωση εξαιρετικής ανάγκης, ενώ για ορισμένες πράξεις διοίκησης της περιουσίας του απαιτείται προηγούμενη δικαστική άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 1526 ΑΚ. Δοθέντος ότι η πρόωρη ανάληψη κεφαλαίων από τον Λογαριασμό δεν ταυτίζεται κατ' ανάγκην με τη χρησιμοποίησή τους, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί αν η προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζει αποκλειστικά την αποδέσμευση των κεφαλαίων από τον λογαριασμό ή αν εισάγει ειδική παρέκκλιση από τις ανωτέρω διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

β. Με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι «[δ]εν επιτρέπεται η ενεχυρίαση, η εκχώρηση, η κατάσχεση ή η με οποιονδήποτε τρόπο επιβάρυνση των δικαιωμάτων του δικαιούχου επί του Α.Ε.Λ.Α. πριν από την ενηλικίωσή του, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων αναγκαστικού δικαίου. Ο Α.Ε.Λ.Α. και τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκτηθεί και συνδέονται με τη λειτουργία του, συμπεριλαμβανομένων τυχόν εισφορών που έχει καταβάλει σε αυτόν ο νόμιμος εκπρόσωπος του δικαιούχου, μόνος ή από κοινού με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δεν ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία του νόμιμου εκπροσώπου του λογαριασμού».

Καταρχάς, όπως επισημάνθηκε και επί αντίστοιχης ρύθμισης του άρθρου 4 του νομοσχεδίου, η επιφύλαξη υπέρ «ειδικότερων διατάξεων αναγκαστικού δικαίου» είναι αόριστη και δεν παρέχει ασφάλεια δικαίου. Ανεξαρτήτως αυτού, ως προς τις εισφορές του νόμιμου εκπροσώπου και τρίτων προσώπων στον Λογαριασμό, αυτονόητο είναι ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις δεν εμποδίζουν την εφαρμογή των διατάξεων περί διάρρηξης καταδολιευτικών απαλλοτριώσεων (άρθρα 939-946 ΑΚ) και περί πτωχευτικής ανάκλησης (άρθρα 116-126 του ν. 4738/2020).

21. Επί του άρθρου 43

α. Με την παράγραφο 1 ορίζεται ότι «[μ]ε τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου (18ου) έτους της ηλικίας του δικαιούχου, δεν εφαρμόζονται τα άρθρα 36 έως 38, και ο Α.Ε.Λ.Α. μετατρέπεται σε προσωπικό περιουσιακό του δικαίωμα». Παρατηρείται ότι τα περιουσιακά δικαιώματα που απορρέουν από τον Λογαριασμό ανήκουν ήδη στον ανήλικο δικαιούχο, η δε διοίκησή τους και η εκπροσώπησή του ασκούνται, καταρχήν, από τους γονείς στο πλαίσιο της γονικής μέριμνας (άρθρο 1510 παρ. 1 ΑΚ). Με τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους, ο δικαιούχος αποκτά πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα (άρθρο 127 ΑΚ), ενώ παύει η γονική μέριμνα (άρθρο 1538 ΑΚ). Συνεπώς, η ενηλικίωση δεν συνεπάγεται μεταβολή του φορέα των περιουσιακών δικαιωμάτων, αλλά τη δυνατότητα αυτοπρόσωπης άσκησής τους.

Περαιτέρω, ως προς τη ρύθμιση κατά την οποία, με την ενηλικίωση του δικαιούχου, παύουν να ισχύουν τα άρθρα 36 έως 38, ερωτάται τι θα ισχύει ως προς τους περιορισμούς των άρθρων 39 έως 42 καθώς και τις φορολογικές απαλλαγές του άρθρου 44.

β. Με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι «[σ]ε περίπτωση ολικής ή μερικής μεταφοράς σε επενδυτικό λογαριασμό, διατηρείται το πλήρες ιστορικό των επενδύσεων και η μεταφορά δεν θεωρείται νέα εισφορά». Εν προκειμένω, δεν είναι σαφές ποιο είναι το κανονιστικό περιεχόμενο της φράσης «διατηρείται το πλήρες ιστορικό των επενδύσεων», και αν θεσπίζεται κάποιας μορ-

φής υποχρέωση για τον πάροχο του Λογαριασμού από τον οποίο γίνεται η μεταφορά.

Επίσης, δεν είναι σαφές πώς, μετά την ενηλικίωση του δικαιούχου, η μεταφορά κεφαλαίων από τον Α.Ε.Λ.Α. του σε άλλον επενδυτικό λογαριασμό του θα μπορούσε να θεωρείται νέα εισφορά, δοθέντος, αφενός, ότι πρόκειται για μεταφορά μεταξύ λογαριασμών με ίδιο δικαιούχο και, αφετέρου, ότι εισφορά, κατά την έννοια του άρθρου 37 του νομοσχεδίου, νοείται μόνο σε Α.Ε.Λ.Α.

22. Επί του άρθρου 44 παρ. 1

Με το άρθρο αυτό τίθενται φορολογικές ρυθμίσεις που αφορούν τον Λογαριασμό. Με την παράγραφο 1 ορίζεται ότι «[ο]ι εισφορές σε Α.Ε.Λ.Α. έως του ποσού των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος δεν αποτελούν εισόδημα για τον ανήλικο δικαιούχο και δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό εισοδηματικών ή άλλων κριτηρίων κοινωνικών παροχών».

Παρατηρείται ότι, ενώ ορίζεται ρητά ότι οι ως άνω εισφορές δεν θεωρούνται (φορολογητέο) εισόδημα για τον ανήλικο δικαιούχο, δεν ρυθμίζεται το ζήτημα της φορολογικής μεταχείρισής τους ως «παροχής σε είδος», κατά το άρθρο 13 παρ. 1 του ΚΦΕ, προς τον γονέα του δικαιούχου, όταν η εισφορά γίνεται από τον εργοδότη του, καθώς και η φορολογική έκπτωση της εν λόγω δαπάνης από τον εργοδότη.

Επίσης, επισημαίνεται ότι, κατά την υπό εξέταση διάταξη, δεν συνιστούν εισόδημα, εισφορές στον Λογαριασμό έως του ανώτατου ετήσιου ορίου που τίθεται με το άρθρο 37 παρ. 2 (10.000 ευρώ), το οποίο, όμως, σε αντίθεση με την υπό εξέταση διάταξη, μπορεί να αναπροσαρμοσθεί με υπουργική απόφαση, εκδιδόμενη κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 49 παρ. 1 περ. γ΄.

23. Επί του άρθρου 44 παρ. 3

Με την παράγραφο 3 του άρθρου 44 ορίζεται ότι «[ο]ι εισφορές που καταβάλλονται από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο στον Α.Ε.Λ.Α. εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του φόρου δωρεών και γονικών παροχών του Κώδικα Φορολογίας Περιουσίας (…)».

Καταρχάς, παρατηρείται ότι, για την ταυτότητα του λόγου, θα έπρεπε να τίθεται εξαίρεση και από τη φορολογία κληρονομιών, για την περίπτωση εισφορών που γίνονται με διάταξη τελευταίας βούλησης.

Περαιτέρω, από τη διατύπωση της διάταξης, η οποία δεν χαρακτηρίζει τις δωρεές χρηματικών ποσών, υπό τη μορφή εισφοράς στον Λογαριασμό, ως αφορολόγητες, αλλά ως μη υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής του φόρου

δωρεών, δημιουργείται προβληματισμός ως προς το αν θα συνιστούν τεκμήριο, κατά το άρθρο 32 περ. ε΄ του ΚΦΕ, για τον εισφέροντα δωρητή.

24. Επί του άρθρου 44 παρ. 4

Με την παράγραφο 4 του άρθρου 44 ορίζεται ότι «[τ]ο εισόδημα από μερίσματα, τόκους και υπεραξία μεταβίβασης τίτλων, κατά την έννοια των άρθρων 36, 37 και 42 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, που πιστώνεται στον Α.Ε.Λ.Α., απαλλάσσεται από τον φόρο εισοδήματος. Η απαλλαγή καταλαμβάνει και κάθε άλλη μορφή εισοδήματος ή απόδοσης από επιλέξιμα χρηματοπιστωτικά μέσα και επενδυτικά προϊόντα του άρθρου 39, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των αποδόσεων από Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες, διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια, ασφαλιστικά επενδυτικά προϊόντα και συναλλαγματικές διαφορές. Χρόνος κτήσης του εισοδήματος του δεύτερου εδαφίου θεωρείται ο χρόνος συμπλήρωσης του δέκατου όγδοου (18ου) έτους της ηλικίας του δικαιούχου του Α.Ε.Λ.Α., με εξαίρεση την περίπτωση που γίνει ανάληψη οποιουδήποτε ποσού κατά την παρ. 4 του άρθρου 42, οπότε χρόνος κτήσης θεωρείται ο χρόνος ανάληψης των ποσών».

α. Επί του πρώτου εδαφίου, διά του οποίου θεσπίζεται απαλλαγή για το εισόδημα από μερίσματα, τόκους και υπεραξία μεταβίβασης τίτλων που πιστώνεται στον Λογαριασμό, δημιουργείται προβληματισμός ως προς το αν θα υπάρχει υποχρέωση δήλωσης του εν λόγω εισοδήματος, και από ποιο πρόσωπο. Συναφώς, τίθεται και το ερώτημα πώς θα λειτουργεί και ποιον θα βαρύνει το τεκμήριο του άρθρου 32 περ. β΄ του ΚΦΕ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και επενδυτικών προϊόντων που γίνονται στον Λογαριασμό στο όνομα του ανηλίκου δικαιούχου, κυρίως σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εισφορές στον Λογαριασμό δεν έχουν γίνει από τους γονείς του, αλλά από τρίτα πρόσωπα.

β. Στο δεύτερο εδάφιο, διά του οποίου ορίζεται ότι η απαλλαγή καταλαμβάνει και κάθε άλλη μορφή εισοδήματος ή απόδοσης, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των αποδόσεων από Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες, διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια, ασφαλιστικά επενδυτικά προϊόντα και συναλλαγματικές διαφορές, παρατηρείται, υπό το φως του άρθρου 7 του ΚΦΕ, σύμφωνα με το οποίο τα φυσικά πρόσωπα δεν υπάγονται σε φόρο για οποιοδήποτε έσοδό τους που φέρει τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά του εισοδήματος, αλλά μόνο για τα εισοδήματα που ρητά εντάσσονται σε μία από τις τέσσερις κατηγορίες εισοδημάτων (από μισθωτή εργασία και συντάξεις, από επιχειρηματική δραστηριότητα, από κεφάλαιο και από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου), ότι, καταρχήν, εισοδήματα του

Λογαριασμού, τα οποία δεν συνιστούν μερίσματα, τόκους ή υπεραξία μεταβίβασης τίτλων, δεν υπάγονται σε φόρο εισοδήματος, ώστε να απαιτείται ρητή διάταξη για την απαλλαγή τους. Ειδικά δε ως προς την αναφορά σε συναλλαγματικές διαφορές, παρατηρείται ότι, κατ' εφαρμογήν των κανόνων επένδυσης του άρθρου 39, είναι αμφίβολο αν επιτρέπονται συστηματικές αγοραπωλησίες συναλλάγματος, από τις οποίες θα μπορούσε να προκύψει κέρδος φορολογητέο ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, κατά το άρθρο 21 παρ. 3 του ΚΦΕ.

γ. Κατ' ακολουθίαν, προβληματισμό γεννά και το τρίτο εδάφιο, διά του οποίου ορίζεται ότι χρόνος κτήσης του ως άνω εισοδήματος του δεύτερου εδαφίου θεωρείται ο χρόνος ενηλικίωσης του δικαιούχου, ρύθμιση που φαίνεται να εισάγει αναβολή φορολόγησης, μολονότι το εισόδημα αυτό ρητά ορίζεται ως απαλλασσόμενο του φόρου εισοδήματος. Εξ άλλου, και στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 43 ρητά ορίζεται ότι η ανάληψη ή η μεταφορά κεφαλαίων, κατά την ενηλικίωση του δικαιούχου, «δεν υπόκειται σε κανέναν φόρο ή τέλος». Επίσης, διαφορετικό είναι και το ζήτημα του προσδιορισμού του κόστους κτήσης ενός χρηματοπιστωτικού μέσου ή ενός επενδυτικού προϊόντος, το οποίο έχει αποκτηθεί υπό το καθεστώς του Α.Ε.Λ.Α. αλλά ρευστοποιείται μετά την ενηλικίωση του δικαιούχου ή και τη μεταφορά του εκτός Α.Ε.Λ.Α.

Πέραν αυτού, δεν είναι σαφές για ποιον λόγο η ρύθμιση αναφέρεται μόνο στο εισόδημα του δεύτερου εδαφίου, και όχι και του πρώτου.

Επιπλέον, ως προς την αναφορά σε «ανάληψη οποιουδήποτε ποσού», παρατηρείται ότι, σε περίπτωση ανάληψης μέρους μόνο των διαθεσίμων του Λογαριασμού, δεν θα είναι, κατά κανόνα, δυνατό να προσδιορισθεί ότι η ανάληψη προέρχεται μόνο από εισοδήματα του δεύτερου εδαφίου, και όχι και από το κεφάλαιο του δικαιούχου (εισφορές στον Λογαριασμό) ή τα εισοδήματα του πρώτου εδαφίου, ώστε να τίθεται σε εφαρμογή η προτεινόμενη ρύθμιση.

Περαιτέρω, ως προς την αναφορά σε ανάληψη «κατά την παρ. 4 του άρθρου 42», παρατηρείται ότι περιορισμό στις αναλήψεις θέτει η παράγραφος 1 του άρθρου 42, διά της οποίας ορίζεται ότι δεν επιτρέπονται πριν από την ενηλικίωση του δικαιούχου, και όχι η παράγραφος 4, και, συνεπώς, θα ήταν προτιμότερο να γίνεται αναφορά σε «ανάληψη οποιουδήποτε ποσού κατά παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 42».

25. Επί των άρθρων 45, 47 και 48

Με τα άρθρα αυτά τίθενται υποχρεώσεις των παρόχων (πιστωτικών ιδρυμάτων, Επιχειρήσεων Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, Ανωνύμων Εταιρει-

ών Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων) προς τους νόμιμους εκπροσώπους και τους δικαιούχους των λογαριασμών, οι οποίες αφορούν στη γνωστοποίηση των χρεώσεων και του ενιαίου συνολικού δείκτη κόστους (άρθρο 45) και τη μεταφορά του Λογαριασμού σε άλλον πάροχο (άρθρο 47), και ορίζονται οι γενικές αρχές και απαγορεύσεις υπό τις οποίες ενεργούν οι πάροχοι (άρθρο 48).

Παρατηρείται ότι με το νομοσχέδιο δεν τίθενται κυρώσεις για την παράβαση των υποχρεώσεων που τίθενται στους παρόχους με τις ανωτέρω διατάξεις, όπως, λ.χ., σε περίπτωση μη γνωστοποίησης των χρεώσεων, κατά παράβαση του άρθρου 45, τη μη δυνατότητα χρέωσης της σχετικής δαπάνης στον Λογαριασμό.

26. Επί του άρθρου 46

Με την παράγραφο 1 ορίζεται ότι «[π]άροχοι υπηρεσιών ή προϊόντων Α.Ε.Λ.Α. δύνα[ν]ται να είναι τα πρόσωπα που πληρούν τις προϋποθέσεις της περ. η) της παρ. 1 του άρθρου 34».

Η ρύθμιση κατ' ουσίαν επαναλαμβάνει τον ορισμό του άρθρου 34 παρ. 1 περ. η΄, στον οποίο και παραπέμπει, και, επομένως, παρίσταται περιττή.

27. Επί του άρθρου 47

α. Με την παράγραφο 1 ορίζεται ότι «[ο] δικαιούχος Α.Ε.Λ.Α. δύναται να μεταφέρει τον λογαριασμό του από έναν πάροχο σε άλλον, χωρίς απώλεια των φορολογικών ευεργετημάτων ή άλλων δικαιωμάτων που συνδέονται με τον λογαριασμό», ενώ με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι η μεταφορά πραγματοποιείται κατόπιν υποβολής «αιτήματος από τον νόμιμο εκπρόσωπο». Δοθέντος ότι η διαχείριση του Λογαριασμού δεν γίνεται από τον δικαιούχο, αλλά από τον νόμιμο εκπρόσωπό του, η παράγραφος 1 θα μπορούσε να αντικατασταθεί ως εξής: «Η μεταφορά του Α.Ε.Λ.Α. από έναν πάροχο σε άλλον δεν συνεπάγεται την απώλεια των φορολογικών ευεργετημάτων ή άλλων δικαιωμάτων που συνδέονται με τον λογαριασμό».

β. Με την παράγραφο 2 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[ό]ταν η μεταφορά σε είδος δεν είναι εφικτή, επιτρέπεται η εξαγορά του λογαριασμού και η απευθείας μεταφορά της αξίας εξαγοράς στον νέο πάροχο, χωρίς η συναλλαγή να λογίζεται ως πρόωρη ανάληψη». Παρατηρείται ότι ο όρος «εξαγορά του λογαριασμού» δεν παρίσταται δόκιμος, δοθέντος ότι αυτό που νοείται είναι η ρευστοποίηση των επενδύσεων που τηρούνται στον Λογαριασμό και η μεταφορά του προϊόντος της ρευστοποίησης στον νέο πάροχο.

28. Επί του άρθρου 50

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται ο κρατικός προϋπολογισμός του οικονομικού έτους 2026, όπως εγκρίθηκε με τον ν. 5262/2025 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 80 του ν. 5313/2026, και αυξάνονται κατά 300.000.000 ευρώ, ως προς το εθνικό σκέλος, οι πιστώσεις του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων οικονομικού έτους 2026 του Ειδικού φορέα 1024-213-0000000 «Γενική Γραμματεία Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΔΕ και ΕΠΑ)».

Ενημερωτικά αναφέρεται ότι ο προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κράτους συνιστά ειδική περίπτωση τυπικού νόμου, που ψηφίζεται από τη Βουλή με διαδικασία διαφορετική από αυτή της ψήφισης των τυπικών νόμων (άρθρο 79 Σ), έχει δε, εκ προοιμίου, περιορισμένη χρονική διάρκεια (ετήσια, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 79 του Συντάγματος, ή διετή, στην περίπτωση ψήφισης του νόμου της παραγράφου 6 του άρθρου 79). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 79 παρ. 2 του Συντάγματος, «όλα τα έσοδα και έξοδα του κράτους πρέπει να αναγράφονται στον ετήσιο προϋπολογισμό». Με την εν λόγω διάταξη καθιερώνεται η αρχή της ενότητας του προϋπολογισμού (για τις γενικές αρχές που διέπουν τον προϋπολογισμό βλ., ενδεικτικά, Απ. Γέροντα, Δημοσιονομικό Δίκαιο, 2005, σελ. 349 επ.), η οποία, όπως γίνεται δεκτό (βλ. Ν. Μπάρμπα, Στοιχεία Δημοσιονομικού Δικαίου, 2008, σελ. 27, Απ. Γέροντα, όπ. π., σελ. 358), γνωρίζει παρεκκλίσεις, προκειμένου ο προϋπολογισμός να ανταποκρίνεται στις ανάγκες λειτουργίας ενός σύγχρονου κράτους. Ειδικότερη περίπτωση παρέκκλισης από τον κανόνα της ενότητας του προϋπολογισμού αποτελεί και η ψήφιση συμπληρωματικού ή διορθωτικού προϋπολογισμού. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ. 1 του ν. 4270/2014, «ο Υπουργός Οικονομικών δύναται να υποβάλει στη Βουλή, οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, πρόταση τροποποίησης των πιστώσεων του ετήσιου Κρατικού Προϋπολογισμού με συμπληρωματικό προϋπολογισμό», κατά δε την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, ο Υπουργός Οικονομικών υποβάλλει στη Βουλή συμπληρωματικό προϋπολογισμό εντός του τρέχοντος οικονομικού έτους, «εφόσον συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις: (α) Αν η τριμηνιαία έκθεση εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού που υποβάλλεται από τον Υπουργό Οικονομικών καταδεικνύει ότι η Κεντρική Διοίκηση ενδέχεται να υπερβεί το συνολικό ανώτατο όριο δαπανών που εγκρίθηκε από τη Βουλή για το εν λόγω οικονομικό έτος, (β) Αν το αποθεματικό του προϋπολογισμού έχει δεσμευθεί στο σύνολό του και αναμένεται να απαιτηθούν πρόσθετοι πόροι για την κάλυψη απρόβλεπτων δαπανών πριν το τέλος του οικονομικού έτους, (γ) Αν για την κάλυψη των πρόσθετων δαπανών δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν άλλες μεταφο-

ρές ή ανακατανομές με την εφαρμογή των κανόνων μεταφοράς πιστώσεων (...), (δ) Αν προκύψουν μείζονες αλλαγές στη σύνθεση του προϋπολογισμού, καθώς οικονομικές ή δημοσιονομικές εξελίξεις απαιτούν σημαντική μείωση των εγκεκριμένων πιστώσεων στον Κρατικό Προϋπολογισμό».

Κατά τα αναφερόμενα στην αιτιολογική έκθεση, ο συμπληρωματικός προϋπολογισμός, ο οποίος υποβάλλεται μετά από την, με ημερομηνία 26.10.2026, σύμφωνη γνώμη του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου (κατ' άρθρο 2 παρ. 4 περ. ε΄ του ν. 4270/2014), εισάγεται κατ' επίκληση της ανωτέρω περίπτωσης γ΄ του άρθρου 60 παρ. 2 του ν. 4270/2014, δοθέντος ότι οι επιδιωκόμενες παρεμβάσεις, οι οποίες «αποβλέπουν στην απρόσκοπτη και ταχύτερη υλοποίηση έργων υποδομής, καθώς και στην απαιτούμενη ενεργειακή αυτονομία προς άμβλυνση των επιπτώσεων της προϊούσας ενεργειακής κρίσης (…) δεν είναι εφικτό να πραγματοποιηθούν στο σύνολό τους με άλλες μεταφορές ή ανακατανομές πιστώσεων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του ν. 4270/2014».

29. Επί του άρθρου 51

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγεται παράγραφος 6 στο άρθρο 17 του Κώδικα Φορολογίας Περιουσίας, με την οποία ορίζεται ότι «[ε]ιδικά για τα έτη 2014 έως και 2026 για την ορθή απεικόνιση των ακινήτων στο Μ.Ι.Δ.Α. [Μητρώο Ιδιοκτησίας και Διαχείρισης Ακινήτων] του άρθρου 15Β του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α΄ 58), οι υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης στοιχείων ακινήτων του άρθρου 2 του παρόντος μπορούν να υποβάλουν τη δήλωση με τα ορθά στοιχεία, χωρίς την επιβολή του φόρου κάθε έτους, των τόκων και των προστίμων που προκύπτουν από τη δήλωση αυτή, έως το τέλος του τέταρτου μήνα από την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του Μ.Ι.Δ.Α.».

Επισημαίνεται ότι, κατά το μέτρο που εισάγεται απαλλαγή, όχι μόνο από τόκους και πρόστιμα, αλλά και από τον αναλογούντα φόρο (ΕΝΦΙΑ), η ρύθμιση δεν παρίσταται συμβατή προς τις αρχές της ισότητας και της καθολικότητας του φόρου (άρθρο 4 παρ. 1 και 5 Σ). Τούτο, γιατί συνεπάγεται ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση των φορολογουμένων που είχαν υποβάλει ανακριβείς δηλώσεις στοιχείων ακινήτων, και προβαίνουν στη διόρθωσή τους κατ' εφαρμογή της προτεινόμενης διάταξης, έναντι εκείνων που είχαν εξαρχής δηλώσει ορθά την ακίνητη περιουσία τους, και είχαν καταβάλει τον αναλογούντα φόρο. Η διαφοροποίηση αυτή δεν δικαιολογείται από τον αναφερόμενο στην αιτιολογική έκθεση σκοπό της «δημιουργία[ς] ορθού περιουσιολογίου ακινήτων, στο οποίο βασίζονται το Μητρώο Ιδιοκτησίας και Διαχείρισης Ακινήτων (Μ.Ι.Δ.Α.) και η φορολογία επί της κατοχής ακίνητης πε-

ριουσίας», ο οποίος, ενδεχομένως, θα καταστούσε ανεκτή την απαλλαγή από τόκους και πρόστιμα, ως κίνητρο για την οικειοθελή διόρθωση ανακριβών δηλώσεων, όχι όμως και την πλήρη απαλλαγή από τον ίδιο τον οφειλόμενο φόρο.

Αθήνα, 11 Νοεμβρίου 2026

Οι Εισηγητές
Αθηνά Κοντογιάννη
Επιστημονική Συνεργάτις
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Ομότιμος Καθηγητής του
Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών